

**POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIUS**

PAŽYMA

**DĖL 2019 M. KOVO 3 D. SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ RINKIMŲ POLITINĖS
KAMPANIJOS FINANSAVIMO ATASKAITŲ PATEIKIMO IR DALIES JŲ
PATIKRINIMO**

2019 m. gegužės 20 d. Nr. 3-86 (1.2)

Vilnius

2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanija prasidėjo 2018 m. lapkričio 7 d.

Savarankiškais politinės kampanijos dalyviais buvo įregistruotas 341 asmuo, iš jų 22 prarado dalyvio statusą:

Eil. Nr.		Registruoti savarankiški dalyviai	Iš jų, prarado statusą
1	Politinės partijos	18	3
2	Politinių partijų iškelti kandidatų sąrašai	207	5
3	Politinių partijų iškelti kandidatai	2	-
4	Visuomeninių rinkimų komitetai	97	10
5	Visuomeninių rinkimų komitetų iškelti kandidatai	1	-
6	Išsikėlę kandidatai	16	4
	Iš viso	341	22

1. Politinės kampanijos finansavimo ataskaitų pateikimas

Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės (toliau – PKFFK) įstatyme numatyti 2 politinės kampanijos finansavimo ataskaitų ir pajamas bei išlaidas pagrindžiančių dokumentų terminai, priklausomai nuo per politinę kampaniją gautų pajamų. Taip pat Savivaldybių tarybų rinkimų (toliau – STR) įstatyme numatytas išimtinis dokumentų pateikimo terminas, siekiant anksčiau susigrąžinti rinkimų užstatą, tai yra 39 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad *Vyriausioji rinkimų komisija ne vėliau kaip per 60 dienų po rinkimų galutinių rezultatų oficialaus paskelbimo grąžina rinkimų užstatus juos sumokėjusioms partijoms, rinkimų komitetams ar išsikėlusiems kandidatams į savivaldybės tarybos narius – merus, jeigu politinės kampanijos dalyviai Vyriausiajai rinkimų komisijai politinės kampanijos finansavimo ataskaitą, jos priedus bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus pateikia ne vėliau kaip per 10 dienų nuo rinkimų galutinių rezultatų oficialaus paskelbimo dienos ir jeigu yra šio straipsnio 5 dalies 2 ir 3 punktuose nustatytos sąlygos.*

STR įstatymo 39 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad *pasibaigus politinės kampanijos laikotarpiui, Vyriausioji rinkimų komisija grąžina rinkimų užstatus juos sumokėjusioms partijoms, rinkimų komitetams ar išsikėlusiems kandidatams į savivaldybės tarybos narius – merus, jeigu:*

1) politinės kampanijos dalyvis Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme nustatytais terminais pateikė politinės kampanijos finansavimo ataskaitą, jos priedus bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus;

2) kandidatai nepažeidė šio įstatymo 6 straipsnio arba šiurkščiai nepažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo;

3) kandidatas į savivaldybės tarybos narius – merus ar kandidatų sąrašas per savivaldybės tarybos rinkimus surinko ne mažiau kaip 3 procentus rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų.

Ne vėliau kaip per 10 dienų nuo rinkimų galutinių rezultatų paskelbimo dienos (STR 39.7)	Ne vėliau kaip per 25 dienas nuo rinkimų galutinių rezultatų paskelbimo dienos, jeigu per politinę kampaniją gavo mažesnę nei 70 VMDU dydžių pajamų sumą (61 950 Eur) (PKFFK 17.4)	Ne vėliau kaip per 85 dienas nuo rinkimų galutinių rezultatų paskelbimo dienos, jeigu per politinę kampaniją gavo didesnę nei 70 VMDU dydžių pajamų sumą (61 950 Eur) (PKFFK 17.5)
2019-04-03	2019-04-18	2019-06-17
Pateikė 114 savarankiškų politinės kampanijos dalyvių (sąrašas pateikiamas šios pažymos priede)	Pateikė (nevertinant vėlavimo ir dokumentų pilnumo) - 210 Nepateikė 3 , vienas iš jų ataskaitą patvirtinęs VRKS IS	Turi pateikti 14 savarankiškų politinės kampanijos dalyvių

2. Teisinis reguliavimas ir tikrinimo apimtis

Atsižvelgiant į užstatų grąžinimo teisinį reguliavimą, šioje pažymoje teikiama informacija apie 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitas, jų priedus bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus pateiktus ne vėliau kaip per 10 dienų nuo galutinių rezultatų paskelbimo, tai yra iki balandžio 3 d. ir vertinimas, ar nėra padarytą šiurkščių Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo pažeidimų. Kiti patikrinimo rezultatai bus pateikti kartu su visų 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitų patikrinimo rezultatais.

Vykdam 2019 m. balandžio 4 d. VRK sprendimą Nr. Sp-207, iš 114 iki 2019 m. balandžio 3 d. gautų politinės kampanijos finansavimo ataskaitų 11, kuriose nurodyta, kad dalyvis negavo arba gavo pajamų iš politinės kampanijos finansavimo šaltinių ne daugiau kaip 50 eurų ir nepatyrė (skolos įsipareigojimų) arba patyrė politinės kampanijos išlaidų ne daugiau kaip 50 eurų, tikrino VRK Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriaus vyriausiais specialistais

Vytautas Vilys. Atsižvelgiant į parengtą pažymą 2019 m. gegužės 9 d. priimtas VRK Nr. Sp-264, šurkščių PKFFK įstatymo pažeidimų nenustatyta.

Likusios 103 perduotos nepriklausomiems auditoriams. 2019 m. gegužės 8 d., gautos nepriklausomų auditorių ataskaitos apie pastebėtus faktus.

Pagal PKFFK įstatymo 23 straipsnio 1 dalį šurkščiais šio įstatymo pažeidimais laikoma:

1) politinės kampanijos dalyvio finansavimas šio įstatymo 12 straipsnyje numatytais nepriimtiniomis aukomis;

2) jeigu politinės kampanijos dalyvis priima sprendimus naudoti politinei kampanijai aukas, gautas iš asmenų, kurie neturi teisės finansuoti politinių kampanijų, ar iš neleistinių politinės kampanijos finansavimo šaltinių;

3) jeigu politinės kampanijos dalyvis sudaro politinės kampanijos finansavimo sutartis pažeisdamas šio įstatymo reikalavimus;

4) žinomai neteisingų duomenų pateikimas politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje;

5) nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio viršijimas 10 ar daugiau procentų;

6) jeigu politinės kampanijos dalyvio išlaidos nedeklaruotai politinei reklamai arba nedeklaruotos politinės kampanijos išlaidos sudaro 10 ar daugiau procentų nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio;

7) jeigu politinės kampanijos dalyvio nedeklaruotos politinei kampanijai gautos lėšos sudaro 10 ar daugiau procentų nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio;

8) saugotinių dokumentų praradimas, kita veikla, dėl kurios negalima nustatyti, ar politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos finansavimo ataskaita atitinka tikrovę;

9) paslėptos politinės reklamos skleidimas, jeigu išlaidos paslėptai politinei reklamai sudaro 10 ar daugiau procentų nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio;

10) politinės reklamos skleidimas per užsienio transliuotojus pažeidžiant šio įstatymo reikalavimus politinei reklamai;

11) šio įstatymo 16 straipsnio 3 dalyje nustatytų išlaidų agitaciniams siužetams politinės kampanijos metu viršijimas.

3. Politinės kampanijos finansavimo šaltiniai

Politinių kampanijų finansavimo šaltiniai numatyti PKFFK įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje (politinių partijų) ir 8 straipsnio 1 dalyje (kitų savarankiškų politinės kampanijos dalyvių). Politinės kampanijos gali būti finansuojamos tik iš šių šaltinių:

1) politinės partijos lėšomis;

2) nuosavomis (asmeninėmis) kandidatų lėšomis;

- 3) pagal PKFFK įstatymą turinčių teisę aukoti fizinių asmenų aukomis politinei kampanijai;
- 4) iš bankų gaunamomis paskolomis (*galimos tik politinėms partijoms*);
- 5) palūkanomis už politinės kampanijos sąskaitoje esančias lėšas.

PKFFK įstatymo 13 straipsnio 11 dalyje nurodyta, kokie asmenys gali aukoti:

Aukoti politinės kampanijos dalyviams turi teisę:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai – visų politinių kampanijų savarankiškiems politinės kampanijos dalyviams;

2) nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, turintys kitos Europos Sąjungos valstybės narės pilietybę, – rinkimų į Europos Parlamentą ir savivaldybių tarybų rinkimų politinių kampanijų savarankiškiems politinės kampanijos dalyviams;

3) nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, neturintys kitos Europos Sąjungos valstybės narės pilietybės, arba asmenys be pilietybės – savivaldybių tarybų rinkimų politinių kampanijų savarankiškiems politinės kampanijos dalyviams.

PKFFK įstatymo 10 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyti aukų ir kandidatų nuosavų (asmeninių) lėšų politinei kampanijai dydžio ribojimai:

1) vienas fizinis asmuo per politinę kampaniją kiekvienam savarankiškam politinės kampanijos dalyviui gali suteikti auką, neviršijančią 10 VMDU dydžių, t.y. 8 850 Eur. Bendra vieno fizinio asmens aukų savarankiškiems politinės kampanijos dalyviams suma per kalendorinius metus negali viršyti 10 procentų fizinio asmens už paskutinius praėjusius kalendorinius metus deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama po gegužės 1 dienos) arba už užpraeitus kalendorinius metus deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama iki gegužės 1 dienos). Į šiuos dydžius neįskaičiuojamos mažos fizinių asmenų aukos (kurių bendra suma vienam politinės kampanijos dalyviui neviršija 12 Eur) (2 dalis);

2) kandidatas vienmandatėje rinkimų apygardoje, į politinių partijų ir visuomeninių rinkimų komitetų keliamų kandidatų sąrašus įrašyti kandidatai ir referendumo iniciatoriai savo politinei kampanijai finansuoti gali suteikti auką, neviršijančią 20 VMDU dydžių, t.y. 17 700 Eur (3 dalis).

PKFFK įstatymo 10 straipsnio 8 dalyje numatyta, kad *auka laikoma priimta, kai politinės kampanijos išdininkas, patikrinęs, ar gauta auka atitinka šio įstatymo reikalavimus, užregistruoja auką ir, jeigu priimama auka grynaisiais pinigais arba nepiniginė auka, aukotojui įteikia (išsiunčia) aukų lapą.*

PKFFK įstatymo 12 straipsnio „Nepriimtinos aukos“ 1 dalyje numatyta, kad *draudžiama naudoti politinėms kampanijoms gautas aukas, kurios neatitinka šio įstatymo reikalavimų, 2 dalyje – politinių kampanijų dalyvius finansuoti per trečiuosius asmenis draudžiama.*

Taigi, įždininkas prieš priimdamas auką, turi įsitikinti, kad auka atitinka įstatymo reikalavimus.

Nenustatyta atveju, kad tikrinti savarankiškai politinės kampanijos dalyviai būtų priėmę aukas iš juridinių aukų ar viršijančias įstatyme numatytus aukų limitus, tačiau nustatyta keletas neatitikimų.

3.1. Iš ūkininko sąskaitų pervestos aukos

Patikrinimą atlikę auditoriai nurodė, kad 2 kampanijos dalyvių priėmė aukas, kurios buvo pervestos iš ūkininko sąskaitos, ne iš privačios (asmeninės) banko sąskaitos:

- 1) *Darbo partijos Pagėgių rinkimų apygardoje Nr. 29 kandidatų sąrašas (S)* – 46 Eur,
- 2) *Visuomeninis rinkimų komitetas „DRUSKININKŲ DEŠINIEJI“ (S)* – 90 Eur.

Patikrinus politinės kampanijos finansavimo ataskaitas, nustatyta, kad šios lėšos registruotos kaip fizinio asmenų auka ar kandidato lėšos.

Ūkininkai lėšas politinei kampanijai turėtų pervesti iš asmeninės, ne ūkininko banko sąskaitos.

Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatyme ūkininkas apibrėžiamas kaip *fizinis asmuo, kuris vienas arba su partneriais verčiasi žemės ūkio veikla ir miškininkyste, o jo ūkis yra įregistruotas Ūkininkų ūkių registre* (2 straipsnio 2 dalis).

Siūloma laikyti, kad buvo padarytas aukų apskaitos pažeidimas, tačiau atsižvelgiant į tai, kad ūkininkas yra fizinis asmuo, politinės kampanijos įždininkai iš ūkininkų sąskaitų gautas lėšas registravo kaip gautas iš fizinių asmenų, tai yra patikrino, ar ūkininkai kaip fiziniai asmenys turi teisę aukoti ir nedidelę šių lėšų sumą (46 ir 90 Eur), iš ūkininkų sąskaitų gautų ir priimtų lėšų nelaikyti neteisėtu finansavimo šaltiniu.

3.2. Aukų priėmimas, aukotojui nedeklaravus turto ir (ar) pajamų

Patikrinimą atlikęs auditorius nurodė, kad *Darbo partijos Šilalės rajono rinkimų apygardoje Nr. 46 kandidatų sąrašas (S)* priėmė 4 aukas (nuo 15 iki 20 Eur, iš viso 75 Eur) tais atvejais, kai aukotojas nedeklaravo turto ir 2 aukas (po 50 Eur), kai aukotojas nedeklaravo nei turto, nei pajamų.

Siūloma laikyti, kad buvo padarytas aukų apskaitos pažeidimas, tačiau atsižvelgiant į aukų sumas (nuo 15 iki 50 Eur) ir bendrą priimtų aukų sumą (175 Eur), tačiau šių lėšų nelaikyti neteisėtu finansavimo šaltiniu.

4. Politinės kampanijos finansavimo išlaidos

PKFFK įstatyme nurodytos teisėtos išlaidos. Nenustatyta atveju, kad kuris nors dalyvis būtų pamokėjęs neteisėtas išlaidas.

PKFFK įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kokios išlaidos pripažįstamos politinės kampanijos išlaidomis ir leistini politinės kampanijos išlaidų dydžiai (toliau – išlaidų limitai).

PKFFK įstatymo 17 straipsnyje numatyti reikalavimai politinės kampanijos išlaidų deklaravimui:

6. Visos politinės kampanijos pajamos, politinės partijos gautos iš šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje, o kitų savarankiškų politinės kampanijos dalyvių gautos iš šio įstatymo 8 straipsnyje nurodytų šaltinių, ir politinės kampanijos išlaidos ar priimti finansiniai įsipareigojimai registruojami politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje.

7. Politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje, vadovaujantis Vyriausiosios rinkimų komisijos patvirtintu Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašu, nurodomos visos politinės kampanijos pajamos ir išlaidos bei priimti įsipareigojimai (pagal išlaidų grupes). Atskirai pateikiamas aukų ir jų aukotojų sąrašas ar aukų sumos pagal aukotojų grupes.

Lyginant 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos dalyvių duomenis iš trijų šaltinių (politinės kampanijos dalyvio, viešosios informacijos rengėjų ar skleidėjų, politinės reklamos stebėsenos) apie paskleistą politinę reklamą, nustatyta keletas neatitikimų.

Pagal Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto VRK 2016 m. gegužės 18 d. sprendimu Nr. Sp-51) 57 punktą, *„Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis žiniaraštyje nenurodė politinės kampanijos pajamų ar išlaidų (ar jų dalies), arba pripažinusi, kad politinės kampanijos dalyviui buvo perduoti daiktai, suteiktos paslaugos laikytini politinės kampanijos pajamomis ar išlaidomis, papildo žiniaraštį, jame nurodydama Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintas politinės kampanijas pajamas ar išlaidas.*

Pagal Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto VRK 2016 m. birželio 9 d. sprendimu Nr. Sp-82) 30 punktą, *„Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis nenurodė politinės reklamos (ar jos dalies), papildo dalyvio ataskaitą dėl politinės reklamos paskleidimo ir jos finansavimo šaltinių, nurodydama joje Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintą politinę reklamą, kurios politinės kampanijos dalyvis nenurodė šioje ataskaitoje.*

Buvo parengti VRK sprendimų projektai dėl politinės kampanijos finansavimo ataskaitų papildymo.

Eil. Nr.	Savarankiškas politinės kampanijos dalyvis	VRK sprendimas	Pripažintos išlaidos, Eur	Pripažintos pajamos, Eur
Priimti VRK sprendimai				
1	Darbo partijos Šiaulių miesto rinkimų apygardoje Nr. 44 kandidatų sąrašas	2019-05-02 Nr. Sp-251	310,55	310,55
2	Darbo partijos Širvintų rajono rinkimų apygardoje Nr. 48 kandidatų sąrašas	2019-05-09 Nr. Sp-265	44,69	
3	Politinė partija „Rusų aljansas“	2019-05-02 Nr. Sp-251	18,72	18,72
4	Visuomeninis rinkimų komitetas „Šilališkiai“ ¹	2019-05-02 Nr. Sp-250	143,75	143,75
5	Visuomeninis rinkimų komitetas „Už Raseinių kraštą, kuriuo didžiuojamės“	2019-05-09 Nr. Sp-264	412,14	
6	Visuomeninis rinkimų komitetas „Vardan žmogaus“	2019-04-25 Nr. Sp-239	36,30	
Iš viso			966,15	473,02
Numatoma svarstyti 2019 m. gegužės 21 d. VRK posėdyje			Siūloma pripažinti	
7	Darbo partijos Šilutės rajono rinkimų apygardoje Nr. 47 kandidatų sąrašas		53,24	
8	Lietuvos centro partija		694,34	
9	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio Šiaulių miesto apygardoje Nr. 44 kandidatų sąrašas		245,03	245,03
10	Visuomeninis rinkimų komitetas „Pagėgių krašto vardan“		252,45	183,48
11	Visuomeninis rinkimų komitetas „Jurbarko kraštui“		55,20	55,20
Iš viso			1 300,26	483,71

Šiuo metu dar vyksta tyrimas dėl Visuomeninis rinkimų komitetas „Tavo Ukmergė“ išorinės politinės reklamos skleidimo išlaidų.

4.1. Kandidatų sąrašų, kandidatų politinė reklama, apmokėta iš politinės partijos politinės kampanijos sąskaitos

Nustatytas keletas atvejų, kai politinė partija iš savo politinės kampanijos sąskaitos apmokėjo kandidatų ar kandidatų sąrašų, registruotų savarankiškais politinės kampanijos dalyviais, politinę reklamą.

PKFFK statymo 2 straipsnio 8 dalyje politinė reklama apibūdinama kaip *valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas,*

¹ Šilalės rajono savivaldybės rinkimų komisija buvo priėmusi sprendimą dėl pripažinimo politine reklama, VRK nustatė politinės reklamos kainą

politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.

PKFFK įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad *prasidėjus politinei kampanijai, visos politinės kampanijos išlaidos gali būti apmokamos tik iš politinės kampanijos sąskaitoje esančių lėšų.* To paties straipsnio 4 dalies 1 punkte numatyta, kad *politinės kampanijos išlaidomis pripažįstami politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos ir priiimtą įsipareigojimai, skirti politinei reklamai ar kitai agitacinei medžiagai gaminti ar platinti bet kokiomis visuomenės informavimo priemonėmis ar bet koku kitu viešu būdu.*

Atsižvelgiant į PKFFK įstatymo 2 straipsnio 8 dalį, 14 straipsnio 1 dalį, 4 dalies 1 punktą, 6 dalį, politinės kampanijos dalyvio vardu ar interesais paskleista politinė reklama turi būti apmokėta tik iš savarankiško dalyvio politinės kampanijos sąskaitos ir negali būti apmokėta iš kito savarankiško dalyvio sąskaitos. Priešingu atveju, vienam dalyviui apmokėjus kito politinę reklamą, būtų ne tik pažeidžiamas politinės kampanijos dalyvių lygiateisiškumas, bet ir tais atvejais, kai dalyvio išlaidos sudaro didelę dalį išlaidų limitu, dalyviai galėtų išvengti atsakomybės dėl išlaidų limitu viršijimo. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2019 m. kovo 6 d. sprendime administracinėje byloje Nr. eR-1-968/2019 yra nurodęs, kad „*siekiant nustatyti, ar Komisija <..> pagrįstai nusprendė pripažinti, kad šiais atvejais atskiri vienmandatės apygardos kandidatai apmokėjo Partijos politinę reklamą, būtina kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti, kieno (t. y. konkretaus kandidato ar Partijos) vardu ir (ar) interesais politinė reklama buvo skleidžiama, ir nustatyti, ar konkrečia politine reklama buvo propaguojamas (t. y. siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose) Partijos kandidatas ar Partija*“.

Partijos lėšos yra teisėtas kandidato ar kandidatų sąrašo politinės kampanijos finansavimo šaltinis, todėl šiais atvejais svarbu įvertinti, ar pripažinus šias išlaidas atitinkamo kandidato ar kandidatų sąrašo išlaidomis nebūtų viršytas jo išlaidų limitas, kokią išlaidų limitu dalį sudaro nedeklaruotos išlaidos.

Taip pat paminėtina, kad PKFFK įstatymo 14 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad *savivaldybių tarybų rinkimuose politinė partija, iškėlusi kandidatų sąrašą (sąrašus), papildomai šiai politinei kampanijai gali išleisti ne daugiau kaip 10 procentų šios partijos iškeltų kandidatų sąrašo (sąrašų) didžiausios politinės kampanijos išlaidų sumos.* Per savivaldybių tarybų rinkimus, kandidatas dalyvauja rinkimuose tik vienoje savivaldybėje. Taigi, vertinant, ar politinė partija apmokėjo savo, ar kandidato, kandidatų sąrašo politinę reklamą per savivaldybių tarybų rinkimus, reikėtų vertinti ne tik turinį, bet ir teritoriją, kurioje buvo skleista politinė reklama.

4.1.1. Darbo partijos Kretingos rajono rinkimų apygardoje Nr. 22 kandidatų sąrašas (S) ir Darbo partijos Telšių rajono rinkimų apygardoje Nr. 51 kandidatų sąrašas (S) Politinės

kampanijos finansavimo ataskaitoje ir Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje nenurodė išlaidų mokamai politinei reklamai skleistai socialinio tinklo Facebook Darbo partijos paskyroje.

2019 m. balandžio 18 d. pasiteiravus apie 2019 m. sausio 23 d. mokamai viešintą įrašą apie Darbo partijos Kretingos skyriaus pirmininką² buvo gautas Darbo partijos Kretingos skyriaus pirmininko Vytauto Ročio atsakymas, kad: „*minimą reklamą įdėjo Darbo partijos centrinis štabas, todėl Kretingos skyriuje šių išlaidų nėra*“.

Nurodomas socialinio tinklalapio įrašas nukreipia į Darbo partijos svetainę, kurioje yra pavišintas 2019 m. gegužės 3 d. straipsnis „Vytautas Ročys: kai vadovai tiki savo kraštu ir turi noro dirbti – visi keliai atviri“³.

Duomenys apie šią reklamą gauti per VRK priemonę „Reklamos gaudyklė“. 2019 m. sausio 17 d. socialinio tinklo Facebook Darbo partijos paskyroje buvo skleidžiama mokama Darbo partijos kandidato į Telšių rajono savivaldybės merus Petro Kuizino politinė reklama (P. Kuizinas yra atstovaujamas Darbo partijos Telšių rajono rinkimų apygardoje Nr. 51 kandidatų sąrašo dalyvis). Šiame kalbama apie karinio miestelio rekonstravimą ir cituojamas kandidatas P. Kuizinas: „*Siekiame, kad tiek verslininkams, tiek darbuotojams Telšių rajone būtų gera gyventi ir dirbti, tad buvusio karinio miestelio teritorijoje planuojame įsteigti Pramonės parką. Tai į regioną pritrauktų aukštesnės pridėtinės vertės Lietuvos bei užsienio įmones ir suteiktų palankesnes sąlygas vietos žmonėms vystyti verslą*“. Įrašas pažymėtas užrašais „#Už Petrą Kuiziną“ ir „Politinė reklama“. Atsižvelgiant į tai, kad šiame mokamai skleistame socialinio tinklo Facebook įrašė konkrečiai reklamuojamas kandidatas į Telšių rajono savivaldybės merus P. Kuizinas, laikytina, kad ši politinė reklama ir už jos skleidimą patirtos išlaidos yra Darbo partijos Telšių rajono rinkimų apygardoje Nr. 51 kandidatų sąrašo, kurį atstovauja šis kandidatas, o ne bendrai Darbo partijos.

El. paštu kreipusis į išdininką, 2019 m. balandžio 16 d. gautas atsakymas, kad ši politinė reklama yra apmokėta iš Darbo partijos politinės kampanijos sąskaitos ir bus įtraukta į Darbo partijos Politinės kampanijos finansavimo ataskaitą.

Atsižvelgiant į tai, kad šios reklamos nebuvo skleidžiamos vien tik Kretingos ar Telšių rajonuose, laikytina, kad galėjo būti apmokėtos iš Darbo partijos politinės kampanijos sąskaitos.

4.1.2. Išsikėlusio kandidatų Rokiškio rajono rinkimų apygardoje Nr. 40 Roberto BALTRŪNO (S) Politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nenurodytos išlaidos politinės reklamos plakatams, kuriuos išleido įmonė UAB „Judex spauda“. R. Baltrūnas ne tik pats kėlėsi

² https://www.facebook.com/darbopartija/posts/10161523003415226?__tn__=-R

³ https://www.darbopartija.lt/naujienos/skyriu-naujienos/vytautas-rocys-kai-vadovai-tiki-savo-kraštu-ir-turi-noro-dirbti-visi-keliai-at-20883/?fbclid=IwAR3fLUL-yDN_TMy4PeC_0jHxAmOyQRxxTx-yaYkLozP9qb3S6bJW_Sc-9I

kandidatu į merus, bet jį kėlė ir Partija Tvarka ir teisingumas. Partijos kandidatų sąrašas Rokiškio rajone, kuriame kandidatu keltas ir R. Baltrūnas, registruotas atstovaujamuoju politinės kampanijos dalyviu.

El. paštu kreiptasi į kandidatą, partiją ir išdininkus. R. Baltrūno išdininkas nurodė, kad *„plakatus užsakė ir apmokėjo pati partija Tvarka ir teisingumas. Robertas Baltrūnas negavo iš UAB Judex jokios sąskaitos“*.

Partija nurodė, kad *„Robertas Baltrūnas buvo ne tik savarankiškai išsikėlęs kandidatas į Rokiškio merus, bet ir Partijos Tvarka ir teisingumas kandidatas partijos sąraše, sąrašo lyderis. Partija nekėlė kito kandidato į merus, palaikė jo kandidatūrą, todėl užsakėme, atspausdinome ir apmokėjome plakatų gamybą“*. Su atsakymu pateikta sąskaita – faktūra, mokėjimo nurodymai ir plakato nuotrauka. PVM sąskaitoje – faktūroje JSP Nr. 0012370 nurodyti įvairių kandidatų plakatai, tarp jų „A2 plakatai“ Rokiškyje, 200 vnt., kaina 114 Eur. Su PVM kaina būtų 137,94 Eur. Ši sąskaita apmokėta 2019 m. balandžio 14, 15 dienomis iš Partijos Tvarka ir teisingumas politinės kampanijos sąskaitos.

Plakate yra R. Baltrūno nuotrauka, viršuje nurodytas Partijos Tvarka ir teisingumas rinkimų šūkis „Stipri šeima – Saugi bendruomenė – Atsakinga savivalda“, apačioje yra partijos logotipas ir užrašas „Robertas Baltrūnas Kandidatas į Rokiškio merus“. Politinės reklamos žymėjime nurodyta, kad reklama bus apmokėta iš partijos sąskaitos.

Plakate pagrindinis akcentas kandidatui, todėl laikytina, kad ši politinė reklama yra kandidato Roberto Baltrūno, kuris buvo registruotas savarankišku politinės kampanijos dalyviu. Taigi išlaidos šiai reklamai laikytinos kandidato politinės kampanijos išlaidomis. Politinės partijos lėšos, kuriomis ir buvo apmokėta politinė reklama, yra teisėtas politinės kampanijos finansavimo šaltinis.

2019 m. balandžio 1 d. pateiktoje Išsikėlusio kandidato Rokiškio rajono rinkimų apygardoje Nr. 40 Roberto Baltrūno (S) 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodytas politinės kampanijos išlaidų dydis – 650,28 Eur, tai sudaro 2,5 proc. jo išlaidų limito. Į politinės kampanijos finansavimo ataskaitą įtraukus išlaidas plakatų gamybai (137,94 Eur), išlaidų limitas (26 000 Eur) nebūtų viršytas, nedeklaruotos išlaidos politinės reklamos skleidimui sudarytų 0,53 proc. didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio.

Siūloma išlaidas R. Baltrūno plakatų gamybai (137,94 Eur pagal UAB „Judex spauda“ VM sąskaitą – faktūrą JSP Nr. 0012370), apmokėta Partijos Tvarka ir Teisingumas, laikyti Išsikėlusio kandidato Rokiškio rajono rinkimų apygardoje Nr. 40 Roberto Baltrūno (S) politinės kampanijos išlaidomis ir atitinkamai patikslinti kandidato bei partijos politinės kampanijos finansavimo ataskaitas ir politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščius.

4.2. Paties kandidato pasigaminta politinė reklama

Vykdam 2019 m. savivaldybių tarybų rinkimų politinės reklamos stebėseną nustatyta, kad ***Išsikėlęs kandidatas Švenčionių rajono rinkimų apygardoje Nr. 49 EIMUTIS VALIUKAS (S)*** pasigamino politinės reklamos lankstinukus ir šių išlaidų nenurodė politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje.

Pasiteiravus kandidatas el. paštu, E. Valiukas nurodė, kad pats pasigamino (sumaketavo ir atspausdino) 300 vnt. A4 formato skrajučių, taip pat nurodė, kad „*popieriaus ir tonerio miltelių turėjau seniai nusipirkęs*“. Taigi išlaidos, popieriui ir toneriui, yra patirtos iki kampanijos pradžios ir turėjo būti nurodytos politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje.

Pagal Įstatymo 2 straipsnio 3 dalį *aukos - aukų gavėjams neatlygintinai perduoti pinigai, kilnojamieji ar nekilnojamieji daiktai, informacija, turtinės teisės, intelektinės veiklos rezultatai, taip pat kitos turtinės ir neturtinės vertybės, neatlygintinai atlikti veiksmai ir savanoriški darbai, veiksmų rezultatai, skirti savarankiško politinės kampanijos dalyvio politinei kampanijai finansuoti.*

Išlaidos, kandidatų pasigamintai politinei reklamai, laikytinos kandidato nepinigine auka politinei kampanijai. Nepiniginių aukų vertė nustatoma remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1K-372 patvirtintomis Pelną nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo ir politinių kampanijų dalyvių neatlygintinai gauto turto ir paslaugų įvertinimo taisyklėmis (toliau – Taisyklės) (iki 2018 m. gruodžio 22 d. galiojusia redakcija). Lankstinukų, plakatų spausdinimas priskirtinas paslaugai, todėl taikytinas Taisyklių 144 punktą, pagal kurį paslaugomis gautos paramos vertė įvertinama suma, kurią ūkio subjektas turėtų sumokėti, jei tas paslaugas pirktų. Nustatant reklamos gaminių spausdinimo kainą galima remtis kopijavimo paslaugų kainomis.

Patikrinus viešai skelbiamas nespaltvoto kopijavimo kainas⁴, nustatyta A4 formato kopijos (tiražas 300 vnt.) kaina nuo 0,05 ir 0,06 Eur.

Remiantis mažesne (0,05 Eur) kaina, 300 egz. lankstinukų gamyba būtų kainavusi 15 Eur. Priskaičiavus šias išlaidas prie išsikėlusio kandidato Švenčionių rajono rinkimų apygardoje Nr. 49 Eimučio Valiuko politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodytų išlaidų (1 337,53 Eur), jo

⁴ <http://leidyklele.lt/kopijavimas>, <http://www.copy1.lt/index.php?page=parduotuves-ir-kainos>, <https://www.kopicientras.lt/paslaugos/kopijavimo-paslaugos/juodai-baltas-ir-spalvotas-a4-a3-dokumentu-kopijavimas/>

išlaidų limitas (21 000 Eur) nebūtų viršytas. Taip pat pridėjus šią sumą prie kandidato lėšų, skirtų politinei kampanijai (1 337,53 Eur), kandidatų lėšų limitas nebūtų viršytas.

Siūloma pripažinti politinės kampanijos išlaidomis ir kandidato lėšomis kampanijai finansuoti Išsikėlusio kandidato Švenčionių rajono rinkimų apygardoje Nr. 49 Eimučio Valiuko pasigamintos politinės reklamos kainą (15 Eur) ir atitinkamai patikslinti kandidato Politinės kampanijos finansavimo ataskaitą.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti Išsikėlusio kandidato Rokiškio rajono rinkimų apygardoje Nr. 40 Roberto BALTRŪNO (S) išlaidomis Partijos Tvarką ir teisingumas apmokėtas išlaidas R. Baltrūno plakatų gamybai (137,94 Eur pagal UAB „Judex spauda“ VM sąskaitą – faktūrą JSP Nr. 0012370 (plačiau pažymos 4.1.2 papunktyje).

1.1. Pripažinti, kad apmokant Išsikėlusio kandidato Rokiškio rajono rinkimų apygardoje Nr. 40 Roberto BALTRŪNO (S) politinės kampanijos išlaidas partijos lėšomis buvo pažeista Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 14 straipsnio 1 dalis.

1.2. Pripažintomis išlaidomis papildyti Išsikėlusio kandidato Rokiškio rajono rinkimų apygardoje Nr. 40 Roberto BALTRŪNO (S) politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštį bei atitinkamai patikslinti Partijos Tvarka ir teisingumas politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštį.

2. Pripažinti Išsikėlusio kandidato Švenčionių rajono rinkimų apygardoje Nr. 49 Eimučio VALIUKO (S) politinės kampanijos išlaidomis ir kandidato lėšomis jo pasigamintos politinės reklamos (lankstinukų) kainą (15 Eur) (plačiau pažymos 4.2 papunktyje).

2.1. Pripažinti, kad Išsikėlęs kandidatas Švenčionių rajono rinkimų apygardoje Nr. 49 Eimutis VALIUKAS (S), nedeklaruodamas paties pasigamintos politinės reklamos išlaidų, pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 10 straipsnio 6 ir 7 dalis, 17 straipsnio 6 ir 7 dalis.

2.2. Pripažintomis išlaidomis ir kandidato lėšomis papildyti išsikėlusio kandidato Švenčionių rajono rinkimų apygardoje Nr. 49 Eimučio Valiuko politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštį.

3. Pripažinti, kad Darbo partijos Pagėgių rinkimų apygardoje Nr. 29 kandidatų sąrašas (S), priėmęs 46 Eur auką iš ūkininko sąskaitos, pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 10 straipsnio 8 dalį, 12 straipsnio 1 dalį ir 13 straipsnio 1 dalį (plačiau pažymos 3.1 papunktyje).

4. Pripažinti, kad Darbo partijos Šilalės rajono rinkimų apygardoje Nr. 46 kandidatų sąrašas (S), priėmęs 4 aukas (iš viso 75 Eur) iš turto nedeklaravusių aukotojų ir 2 aukas (iš viso 100 Eur) iš turto ir pajamų nedeklaravusių aukotojų, pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 10 straipsnio 8 dalį, 12 straipsnio 1 dalį (plačiau pažymos 3.2 papunktyje).

5. Pripažinti, kad Visuomeninis rinkimų komitetas „Druskininkų dešinieji“ (S), 90 Eur auką iš ūkininko sąskaitos, pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 10 straipsnio 8 dalį, 12 straipsnio 1 dalį ir 13 straipsnio 1 dalį (plačiau pažymos 3.1 papunktyje).

6. Atsižvelgiant į tai, kad pažeidimai padaryti pirmą kartą, netaikyti administracinės atsakomybės 1-5 punktuose nurodytiems dalyviams ir juos įspėti apie atsakomybės taikymą esant pakartotiniams pažeidimams.

7. Atidėti klausimo svarstymą dėl užstato grąžinimo Visuomeniniam rinkimų komitetui „Tavo Ukmergė“ (S) iki bus baigtas tyrimas dėl politinės reklamos skleidimo išlaidų.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė